

Реєстрація шлюбу громадян України з іноземцями

Л. Ю. Литвиненко

головний спеціаліст відділу нормативно-правового та методичного забезпечення діяльності органів реєстрації актів цивільного стану Департаменту у справах цивільного стану громадян

Ще давньогрецький мислитель Платон зазначав, що у добре влаштованій державі першими законами повинні бути ті, які регулюють шлюб. І це цілком законно, адже ні людина, ні сім'я не можуть існувати в суспільстві самі по собі. А найважливішою передумовою виникнення сім'ї, її основою є шлюб.

Конституцією України визначено, що шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка. Кожен із подружжя має рівні права і обов'язки у шлюбі та сім'ї.

Статтею 21 Сімейного кодексу України передбачено, що шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану.

Державна реєстрація шлюбу встановлена для забезпечення стабільності відносин між жінкою та чоловіком, охорони прав та інтересів подружжя, їхніх дітей, а також в інтересах держави та суспільства. Державна реєстрація шлюбу засвідчується свідоцтвом про шлюб, зразок якого затверджує Кабінет Міністрів України.

Форма та порядок укладення шлюбу в Україні між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, а також між іноземцями або особами без громадянства визначається правом України.

Шлюбний вік в Україні для жінки встановлюється у сімнадцять, а для чоловіка – у вісімнадцять років. Особи, які бажають зареєструвати шлюб, мають досягти шлюбного віку на день реєстрації шлюбу.

Жінка та чоловік можуть одночасно перебувати лише в одному шлюбі. Вони мають право на повторний шлюб лише після припинення попереднього шлюбу.

Нормативне регулювання процедури подачі заяви на реєстрацію шлюбу та порядок державної реєстрації визначені Законом України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», Сімейним кодексом України та Правилами реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 р. (в редакції наказу Міністерства юстиції України від 22 листопада 2007 р. за № 1154/5), зареєстрованим

в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2000 р. за № 719/4940.

Законодавством передбачено, що жінка та чоловік, які бажають зареєструвати шлюб, подають особисто письмову заяву за встановленою формою до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану на їх вибір. Особи, які раніше перебували в шлюбі, можуть зареєструвати повторний шлюб тільки при пред'явленні документів, що підтверджують припинення попереднього шлюбу.

Для іноземців та осіб без громадянства таким документом може бути рішення суду про розірвання шлюбу, якщо законодавством іноземної держави воно є остаточним, свідоцтво про розірвання шлюбу або смерть другого з подружжя чи інші документи про підтвердження припинення попереднього шлюбу, які передбачені законодавством іноземної держави, видані компетентним органом та відповідним чином легалізовані.

Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком особисто.

Якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально посвідчену, можуть подати їх представники. Повноваження представника мають ґрунтуватися на нотаріально посвідченій довіреності.

Орган державної реєстрації актів цивільного стану, який прийняв заяву про реєстрацію шлюбу, зобов'язаний ознайомити наречених з їхнім обов'язком повідомити один одному про стан свого здоров'я, з умовами і порядком державної реєстрації шлюбу, а також роз'яснити їм права та обов'язки як майбутнього подружжя і батьків та попередити про відповідальність за приховання перешкод для державної реєстрації шлюбу.

При поданні заяви про реєстрацію шлюбу жінка та чоловік пред'являють на посвідчення своєї особи паспорт або паспортний документ.

Іноземці та особи без громадянства для реєстрації шлюбу в Україні повинні пред'явити національний паспорт або паспортний документ з відміткою про реєстрацію уповноваженого органу щодо законності їх перебування в Україні, якщо інше не передбачене чинним законодавством України.

При реєстрації шлюбу в органах державної реєстрації актів цивільного стану України, якщо в паспортах або паспортних документах іноземців та осіб без громадянства відсутні відомості про сімейний стан їх власників, вони повинні одночасно подати документ про те, що не перебувають у шлюбі, виданий компетентним органом країни свого громадянства або країни постійного проживання, та легалізований належним чином.

Зазначені документи можуть бути також видані або легалізовані консульською установою або дипломатичним представництвом цієї країни в Україні та надалі легалізовані Міністерством закордонних справ України.

Якщо в паспортах або паспортних документах є відмітка про припинення шлюбу вищезазначених осіб, документ про те, що особа не перебуває в шлюбі, повинен бути пред'явлений за період після розірвання шлюбу.

До документів іноземців, осіб без громадянства, які є підставою для державної реєстрації шлюбу, складених іноземною мовою, обов'язково додається переклад тексту на українську мову, достовірність якого засвідчується дипломатичним представництвом або консульською установою України за кордоном, посольством (консульством) держави, громадянином якої є іноземець (країни постійного проживання особи без громадянства), Міністерством закордонних справ, іншим відповідним органом цієї держави або нотаріусом.

Орган державної реєстрації актів цивільного стану під час приймання заяви про реєстрацію шлюбу інформує наречених про

можливість здійснення медичного обстеження та за їх бажанням видає направлення за зразком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я.

Приховування відомостей про стан здоров'я одним з наречених, наслідком чого може стати (стало) порушення фізичного або психічного здоров'я іншого нареченого чи їхніх нащадків, може бути підставою для визнання шлюбу недійсним.

Стосовно часу реєстрації шлюбу, то він реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє державну реєстрацію шлюбу до спливу цього строку. У разі вагітності нареченої, народження нею дитини, а також якщо є безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого, шлюб реєструється у день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за бажанням наречених протягом одного місяця. Але якщо є відомості про наявність перешкод до державної реєстрації шлюбу, керівник державного органу реєстрації актів цивільного стану може відкласти таку реєстрацію, але не більш як на три місяці для подання заявником відповідних доказів. Про відстрочку державної реєстрації шлюбу повідомляються наречені. Рішення про таке відкладення може бути оскаржене до суду.

Якщо наречені не можуть з'явитися з поважної причини до органу державної реєстрації актів цивільного стану в установлений їм день, то строк такої реєстрації за їх письмовою заявою переноситься згідно з їхнім бажанням на інший день. У цих випадках строк перенесення реєстрації шлюбу не може перевищувати одного року з дня подання відповідної заяви.

Якщо наречені не з'явилися до органу державної реєстрації актів цивільного стану протягом тримісячного строку від дня подання заяви про реєстрацію шлюбу і не

повідомили про причину неявки, то заява втрачає чинність.

Державна реєстрація шлюбу через представника не допускається. Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою.

Державна реєстрація шлюбу проводиться у приміщенні органу державної реєстрації актів цивільного стану. За заявою наречених державна реєстрація шлюбу проводиться в урочистій обстановці. Про таке бажання наречені зазначають у заяві про реєстрацію шлюбу.

Про державну реєстрацію шлюбу в паспортах або паспортних документах осіб, які зареєстрували шлюб, робиться відмітка із зазначенням прізвища, імені, по батькові і року народження другого з подружжя та місця і дати такої реєстрації.

При реєстрації шлюбу наречені мають право обрати прізвище одного з них, як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбними прізвищами. Наречена, наречений мають право приєднати до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої.

Якщо вони обоє бажають мати подвійне прізвище, за їхньою згодою визначається, з якого прізвища воно буде починатися. Складення більше двох прізвищ не допускається, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать наречена і (або) наречений. Якщо на момент державної реєстрації шлюбу прізвище нареченої, нареченого вже є подвійним, вона, він мають право замінити одну із частин свого прізвища на прізвище другого, про що вказується у заяві про реєстрацію шлюбу.

Державна реєстрація шлюбу має відповідні правові наслідки, а саме: шлюб є підставою для виникнення прав та обов'язків подружжя.

Шлюб не може бути підставою для надання особі пільг чи переваг, а також для обмеження її прав та свобод, які встановлені Конституцією і законами України.